

कृष्णा कोयना उपसा सिंचन प्रकल्प,
जि. सांगली प्रकल्पाच्या रु. ८२७२.३६ कोटी
किंमतीच्या पाचव्या सुधारित प्रशासकीय
अहवालास मान्यता देणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन
जलसंपदा विभाग

शासन निर्णय क्रमांक : सुप्रमा-१२२२/प्र.क्र.४६१/२०२२/मोप्र-१

मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,

मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२.

दिनांक:- २९ डिसेंबर, २०२२

- पहावे:-**
१. शासन निर्णय क्र. केकेएल - १०८४/१०३/ (२१/८४) ज.संअ.-(१) दि. २६.०४.१९८४.
  २. शासन निर्णय क्र. कोकृपा - १०८५/५६३/ (१३५/८५) ज.संअ.-(१) दि. २७.०३.१९८६.
  ३. म.कृ.खो.वि.म. निर्णय क्र. कृकोउसिंप्र/ द्वितीय सुधारित / प्रशा-२/२९६/(३०५/९६)
दि. ०७.०५.१९९७
  ४. म.कृ.खो.वि.म. (२१) / (४८८/२००१) / सुप्रमा / म.प्र. -६ / ७२० दिनांक २२.०१.२००४
  ५. शासन निर्णय क्र. कृकोसिंप्र१२१६/प्र.क्र.८५९/१६/मोप्र-१ - दि. ०२ ऑगस्ट, २०१७

प्रस्तावना :

कृष्णा कोयना उपसा सिंचन प्रकल्पांतर्गत ताकारी व म्हैसाळ अशा दोन स्वतंत्र उपसा सिंचन योजना आहेत. हा प्रकल्प महाराष्ट्र कृष्णा खोरे विकास महामंडळांतर्गत “ उर्वरीत महाराष्ट्र ” प्रदेशामध्ये आहे. ताकारी उपसा सिंचन योजनेचा उदभव कृष्णा नदीवर ताकारी गावाजवळ असून या योजनेद्वारे एकूण ४ टप्प्यामध्ये ९.३४ अघफू पाणी उचलून त्याद्वारे सांगली जिल्ह्यातील खानापूर, तासगांव, मिरज, पलूस, कडेगांव व वाळवा या तालुक्यातील एकूण २७,४३० हे. (ICA) क्षेत्रास सिंचनाचा लाभ देण्याचे नियोजित आहे. तसेच म्हैसाळ उपसा सिंचन योजनेचा उदभव कृष्णा नदीवर म्हैसाळ गावाजवळ असून या योजनेद्वारे एकूण ६ टप्प्यामध्ये १८.४४ अघफू पाणी उचलून त्याद्वारे सांगली जिल्ह्यातील मिरज, कवठेमहांकाळ, तासगांव, जत व सोलापूर जिल्ह्यातील सांगोला व मंगळवेढा या तालुक्यातील एकूण ८१,६९७ हे. (ICA) क्षेत्रास सिंचनाचा लाभ देण्याचे प्रस्तावित आहे. तसेच म्हैसाळ उपसा सिंचन योजनेच्या टप्पा क्र. ३ मधून म्हैसाळ विस्तारीत जत उपसा सिंचन योजनेद्वारे ३ टप्प्यामध्ये ५ अघफू पाणी उचलून त्याद्वारे सांगली जिल्ह्यातील जत तालुक्यातील एकूण २६,५०० हे. (ICA) क्षेत्रास सिंचनाचा लाभ देण्याचे प्रस्तावित आहे. अशा प्रकारे कृष्णा कोयना उपसा सिंचन योजनेतून एकूण १,३५,६२७ हे. (ICA) क्षेत्रास सिंचनाचा लाभ होणार आहे. या प्रकल्पांतर्गत एकूण पाणी वापर ३२.७८ अघफू इतका असून, यापैकी कोयना धरणातून १९.०७ अ.घ.फू. तसेच वारणा धरणातून ६ अघफू व कृष्णा नदीतून ७.७१ अ.घ.फू. इतका पाणी वापर नियोजित आहे.

महाराष्ट्र कृष्णा खोरे पाटबंधारे विकास महामंडळ स्तरावर कृष्णा कोयना उपसा सिंचन प्रकल्पास दि.०२/०८/२०१७ रोजी सन २०१३-१४ दरसूचीवर आधारित रुपये ४९५९.९१ कोटी किंमतीस चतुर्थ सुधारित प्रशासकीय मान्यता देण्यात आली होती.

बांधकामाचे दरम्यान दरसूचीतील बदलामुळे झालेली वाढ, जास्त दराची निविदा स्विकृतीमुळे वाढ, भुसंपादनाच्या किंमतीतील वाढ, (विशेषतः नविन भुसंपादन कायद्यामुळे), संकल्पचित्रातील बदलामुळे झालेली वाढ, अपुऱ्या तरतूदीमुळे झालेली वाढ व इतर अनुषंगीक खर्चामुळे प्रकल्प किंमतीत वाढ झाली. त्यामुळे महाराष्ट्र कृष्णा खोरे पाटबंधारे विकास महामंडळाने पाचव्या सुधारित प्रशासकीय मान्यतेचा प्रस्ताव शासनास सादर केला आहे.

मा.मंत्रीमंडळाने बांधकामाची सद्यःस्थिती, किंमत वाढीची कारणमिमांसा, प्रकल्पातील कामाच्या अनुषंगाने, सिंचनविषयक विशेष चौकशी समितीच्या अहवालात नमुद केलेली निरीक्षणे व त्या अनुषंगाने केलेली कार्यवाही याचा परामर्श घेऊन कायमस्वरूपी अवर्षणप्रवण सांगली व सोलापुर या जिल्ह्यांना वरदान ठरणान्या कृष्णा कोयना उपसा सिंचन प्रकल्पाचे काम पूर्णत्वास नेण्याच्या उद्देशाने, जलसंपदा विभागाच्या , सार्वजनिक बांधकाम विभागाच्या आणि महाराष्ट्र जीवन प्राधिकरणाच्या सन २०२१-२२ च्या दरसूचीवर आधारीत रुपये ८२७२.३६ कोटी किमंतीच्या पाचव्या सुधारित प्रकल्प अहवालास प्रशासकीय मान्यता देण्याचा निर्णय घेतलेला आहे.

शासन निर्णय-

कृष्णा कोयना उपसा सिंचन प्रकल्प जि. सांगली या प्रकल्पाच्या जलसंपदा विभाग, सार्वजनिक बांधकाम विभाग आणि महाराष्ट्र जीवन प्राधिकरणाच्या सन २०२१-२२ च्या दरसूचीवर आधारीत रुपये ८२७२.३६ कोटी (रुपये आठ हजार दोनशे बहात्तर कोटी छत्तीस लक्ष) इतक्या किमतीस [प्रत्यक्ष कामासाठी रुपये ७५०९.६५ कोटी (रुपये सात हजार पाचशे नऊ कोटी पासष्ट लक्ष) व अनुषंगीक खर्च रुपये ७६२.७१ कोटी (रुपये सातशे बासष्ट कोटी एकाहत्तर लक्ष)] खालील अटींच्या अधीन राहून पाचवी सुधारित प्रशासकीय मान्यता प्रदान करण्यात येत आहे.

१. प्रकल्पांतर्गत पाणी उपसा करण्यासाठी लागणा-या उर्जा स्रोतांमध्ये सौर उर्जा वापराचा जास्तीत जास्त प्रयत्न करावा. सौर उर्जा प्रकल्पांसाठी महाराष्ट्र कृष्णा खोरे विकास महामंडळाकडे विषयांकित प्रकल्पाच्या कार्यक्षेत्रात अतिरीक्त जमिनी उपलब्ध असल्यास त्यांचा विचार करावा.
२. कोयना धरण पायथा विद्युतगृहाच्या (डावातीर २ X ४० मे.वॅट) कामास प्रशासकीय मान्यता देताना शासनाने या प्रकल्पाचा ३५.५०% खर्च हा ज्या सिंचन प्रकल्पांना अतिरीक्त पाणी उपलब्ध होणार आहे त्या सिंचन प्रकल्पांवर टाकण्याचे निर्देश आहेत. त्या अनुषंगाने रुपये १२९.५७ कोटी खर्च कृष्णा कोयना प्रकल्पावर येतो. पाचव्या सु.प्र.मा. मधील वाढीव खर्चात याही खर्चाचा समावेश आहे. सु.प्र.मा.प्राप्त होताच ही रक्कम कोयना धरण पायथा विद्युतगृह प्रकल्पाकडे वर्ग करण्याची कार्यवाही करण्यात यावी.
३. पाचव्या सु.प्र.मा. नुसार मंजूर कामांमध्ये नंतर कोणत्याही कारणास्तव बदल होणार नाही व प्रकल्प नियोजनानुसार पूर्ण करण्यात येईल याची काटेकोरपणे दक्षता घ्यावी.
४. प्रकल्पाचा खर्च कमी करणे/ प्रकल्पाचे नियोजित लाभ वाढविण्याच्या दृष्टीने राज्यस्तरीय तांत्रिक सल्लागार समिती (२) ने त्यांच्या अहवालाच्या परिच्छेद २६ मध्ये केलेल्या शिफारशीनुसार उचीत कार्यवाही करावी.
५. मोठ्या दुरुस्तीची कामे शासनाची स्वतंत्र मान्यता घेऊनच हाती घेण्यात यावी.
६. को.प. बंधारा धुळगांवबाबत सविस्तर सर्वेक्षण, अन्वेषण व संकल्पनापश्चात शासनाची मान्यता घेतल्याशिवाय प्रत्यक्ष कामे हाती घेण्यात येऊ नयेत.
७. आर्थिक दायित्व निर्माण होईल अशा नवीन घटकांचा शासन मान्यतेशिवाय प्रकल्पात समावेश करण्यात येऊ नये.
८. कालव्याची व वितरणव्यवस्थेची कामे सलगतेने करावीत व सिंचन उद्दिष्ट साध्य करावे.
९. संपूर्ण लाभक्षेत्रामध्ये पाणीवापर संस्था स्थापन करून सिंचन व्यवस्थापन पाणीवापर संस्थेस हस्तांतरित करावे.

१०. सुधारित प्रशासकीय मान्यता म्हणजे प्रकल्प कार्यान्वयीकरणाचे विविध टप्प्यावर क्षेत्रिय अधिकाऱ्यांनी घेतलेल्या विविध निर्णयास व क्षेत्रिय अनियमितता झाली असल्यास अशा अनियमिततेस सहमती असे गृहीत धरता येणार नाही.
११. शासन निर्णय दि. ०७/०९/२०१५ अन्वये सन २०२२-२३ मधील प्रकल्पास उपलब्ध निधीच्या दीडपट खर्चाचे नियोजन यापूर्वी झालेले आहे. तथापि म्हैसाळ विस्तारीत जत योजनेसाठी रु. १००० कोटी पर्यंत नवीन निविदा काढणे व त्याच आर्थिक दायित्व या वर्षात स्विकारण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.
१२. शासन निर्णय दि. १०/०८/२०११ व दि. २०/११/२०१४ नुसार प्रकल्पाच्या प्रमुख उपांगाचे संकल्पन मध्यवर्ती संकल्पचित्र संघटना नाशिक यांचेकडून करून घेण्यास काही कालावधी लागणार आहे. म्हैसाळ विस्तारीत जत उपसा सिंचन योजनेसाठी वरील मुद्दा क्र. १२ मध्ये नमूद नविन निविदेसाठी ज्या उपांगांचे सविस्तर संकल्पन प्राप्त नसेल त्यासाठी साधर्म्य असणाऱ्या अन्य प्रकल्पांचे (Similar Projects Type Design) संकल्पन वापरून त्यावर आधारित तांत्रिक मान्यता देण्यात यावी.
१३. शासन निर्णय दि. १०/०८/२०११ व शुद्धिपत्रक दि. २९/०२/२०१२ नुसार प्रकल्पाकरिता आवश्यक जमीन ताब्यात मिळाल्याशिवाय निविदा प्रक्रिया सुरू करू नये असे निर्देश आहेत. थेट खरेदी वा खाजगी वाटाघाटी द्वारे जमीन संपादन करणे शक्य असल्याने सदर प्रक्रिया समांतरपणे करण्यात यावी. त्याअनुषंगाने उपरोक्त नमुद अट म्हैसाळ विस्तारीत जत उपसा सिंचन योजनेच्या प्रस्तावित निविदेसाठी शिथील करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.
१४. प्रकल्पासाठी आवश्यक सर्व वैधानिक मान्यतांची पूर्तता करावी.

प्रकल्पाच्या उपशिर्षनिहाय तरतूदीचा गोषवारा परिशिष्ट "अ" मध्ये सोबत जोडला आहे.

या प्रकल्पाच्या कामावरील खर्च मागणी क्र. आय ५, मुख्य लेखाशीर्ष ४७०१ मोठे व मध्यम पाटबंधाऱ्यावरील भांडवली खर्च, (८०) सर्वसाधारण, (१९०) सार्वजनिक क्षेत्रातील व इतर उपक्रमातील गुंतवणूका, (०२) योजनांतर्गत, (०२) (०१) महाराष्ट्र कृष्णा खोरे विकास महामंडळास भाग भांडवली अंशदान उर्वरित महाराष्ट्र) (संगणक संकेतांक ४७०१ एच-६२९) या लेखाशिर्षाखाली खर्ची घालावा व शासनाच्या मंजूर अनुदानातून भागविण्यात यावा.

सदर सुप्रमा अहवालास नियोजन विभागाच्या अनौपचारिक संदर्भ क्र. २०३/२०२२ कार्यासन १४३४ व वित्त विभागाच्या अनौपचारिक संदर्भ क्र. ३९४/२०२२ व्यय-१२ अन्वये सहमती प्राप्त असून सदर मा. मंत्रीमंडळाने घेतलेल्या निर्णयानुसार निर्गमित करण्यात येत आहे.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०२२१२२९१४०७०६१०२७ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकीत करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

सहपत्र: परिशिष्ट "अ"

(प्रसाद नार्वेकर)

उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१) मा. राज्यपाल, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.

- २) मा. मुख्यमंत्री, महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई.
- ३) सर्व मा. मंत्री / मा. राज्यमंत्री, महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई.
- ४) महालेखापाल, महाराष्ट्र राज्य, (लेखा व अनुज्ञेयता), मुंबई/नागपूर.
- ५) कार्यकारी संचालक, महाराष्ट्र कृष्ण खोरे विकास महामंडळ, पुणे.

शासन निर्णय क्रमांक : सुप्रमा-१२२२/प्र.क्र.४६१/२०२२ /मोप्र-१, दिनांक:- २९ डिसेंबर, २०२२
उपशिर्षनिहाय तरतूदीचा गोषवारा- परिशिष्ट “अ”

अ) शिर्ष कामे

(किंमत रु. लक्ष)

अक्र	उपशिर्ष	चतुर्थ सु.प्र.मा नुसार तरतूद	पाचव्या सु.प्र.मा. नुसार तरतूद
१	२	३	४
१	ए- प्राथमिक	२६०.०२	४६४.३७
२	बी - भूसंपादन	७६१.६७	२९२६.३१
३	सी- कामे	८२४२२.५१	१९३३४२.७८
४	डी- रेग्युलेटर	२१.४२	२१.४२
५	ई-प्रपात	०.००	०.००
६	एफ- आरएचटी	०.००	०.००
७	जी - पूल	०.००	०.००
८	एच- इस्केप	०.००	०.००
९	जे-यांत्रिकी (mechanical)	१६१२९.८२	२७५७७.२८
१०	के- इमारती	५२०.४५	१४८४.२९
११	एल-मातीकाम	०.००	०.००
१२	एल-अस्तरीकरण	०.००	०.००
१३	एम- वनीकरण	८७.८०	८७.८०
१४	ओ- संकीर्ण	२८३५.४६	२८३५.४६
१५	पी- देखभाल	६५३२.८५	८०४०.८२
१६	क्यू-स्पेशल टी अँड पी	१८१.७७	६११.३०
१७	आर- दळणवळण	७२८.६१	८०७.५१
१८	एस-विद्युत (Electrical)	११०६३.५७	२७७८१.६८
१९	यु-वितरण व्यवस्था	०.००	०.००
२०	व्ही-वॉटर कोर्सस	०.००	०.००
२१	डब्ल्यू-ड्रेनेज	०.००	०.००
२२	एक्स-पर्यावरण (Environment)	३३.६४	३३.६४
२३	वाय-लॉस	०.००	०.००
२४	कोयना धरण पायथा पंपगृह तरतूद	१२९५७.००	१२९५७.००
	एकूण	१३४५३६.६०	२७८९७१.६७

शासन निर्णय क्रमांक : सुप्रमा-१२२२/प्र.क्र.४६१/२०२२ /मोप्र-१, दिनांक:- २९ डिसेंबर, २०२२

ब) मुख्य कालवे व वितरण व्यवस्था

(किंमत रु. लक्ष)

अक्र	उपशिर्ष	चतुर्थ सु.प्र.मा नुसार तरतूद	पाचव्या सु.प्र.मा. नुसार तरतूद
१	२	३	४
१	ए- प्राथमिक	२३६८.१८	२१७१.७०
२	बी - भूसंपादन	९२८१०.७३	४४६९०.५८
३	सी- कामे	०.००	०.००
४	डी- रेग्युलेटर	२७८३.७७	७५५७.०८
५	ई-प्रपात	३९६.१५	५४२.७९
६	एफ- आरएचटी	२१३१५.१०	२१४२०.४७
७	जी - पूल	७४८६.२२	१२२९३.८९
८	एच- इस्केप	१३४३.४०	२८९२.८३
९	जे-यांत्रिकी (mechanical)	०.००	०.००
१०	के- इमारती	१०५५.३८	१०४६.६२
११	एल-मातीकाम	३९३०१.४५	१००१७६.६७
१२	एल-अस्तरीकरण	३३७८४.६५	४७१९०.४५
१३	एम- वनीकरण	६६७.७८	६६७.७८
१४	ओ- संकीर्ण	७८३.७४	७८३.७४
१५	पी- देखभाल	१४९९.१४	२५६९.१२
१६	क्यू-स्पेशल टी अँड पी	२६९.६२	२६९.६२
१७	आर- दळणवळण	११५.८९	११५.८९
१८	एस-विद्युत (Electrical)	०.००	०.००
१९	यु-वितरण व्यवस्था	८०००६.२५	१४८४८६.५९
२०	व्ही-वॉटर कोर्सस	२४३३२.९५	७९०३२.०२
२१	डब्ल्यू-ड्रेनेज	०.००	०.००
२२	एक्स-पर्यावरण (Environment)	६०.६६	६०.६६
२३	वाय-लॉस	२५.००	२५.००
२४	कोयना धरण पायथा पंपगृह तरतूद	०.००	०.००
	एकूण	३१०४०६.०६	४७१९९३.५१
क)	इटीपी चार्जेस	५१०४८.२६	७६२७०.७३
	एकूण एकंदर	४९५९९०.९२	८२७२३५.९१

(प्रसाद नार्वेकर)

उप सचिव, महाराष्ट्र शासन